بسم الله الرحمن الرحيم

ޑްރަގް ކޯޓު

މާލެ،

ދިވެހިރާއްޖެ.

ފައިސަލާގެ ފަހުގެ ޙުކުމުގެ ޚުލާޞާ

✧ ފައިސަލާ ނަންބަރު: 516/DC/2021

✧ ފައިސަލާގެ ބާވަތް: ކޮންބިސް ބޫނުންކުރުން

✧ ދައުވާކުރާފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

✧ ދައުވާފޯމު ނަންބަރު: 816/2021/DRC/322

✧ ދައުވާލިބޭފަރާތް

- ނަން: ހުސައިން ނިއާޒް (ނިއާޒް)
- އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A134472
- ދާއިމީ އެޑްރެސް: ލ. ގަން / ތުނޑި. ފުސްތަރީވިލާ
- މިހާރު އުޅޭ އެޑްރެސް: -

✧ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 10 އޮގަސްޓް 2021

✧ ނިމުނު ތާރީޚު: 23 ޖަނަވަރީ 2025

ދައުވާގެ ހުލާސާ:

މިއީ ލ.ގަން، މުސްތަޤްބާލީ، ހުސައިން ނިޒާމް، 19 މެއި 2021 ދުވަހު، 19:30 ހާއިރުކަންހާއިރު، މިނާ ހޮޓާގެ އައިލެންޑް ރިސެޕްޝަން އޭރިޔާގައި ހުއްޓާ ފުޅި ޗެކްކުރުމުގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުން ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މައްސަލައިގައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންގޮސް، މައްސަލައިގެ ތަހުގީގުގައި ސާބިތުކުރެވުނު މިންވަރަށް މަސްތުވާތަކެތި ކެނަބިސް ބޭނުންކުރާ މީހެއްކަމަށް ބެލޭ، އިޢުތިރާފުވެފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޙަވާލާދީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން، ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުސައިން ނިޒާމްގެ މައްޗަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާއެކެވެ.

ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތައް:

- އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާ:

1. މި ދައުވާއާ ގުޅިގެން 2021 އޮގަސްޓް 19 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވުނު އިބްތިދާއީ ބައްދަލުވުމުގައި އިންޓަރވިއު އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް، ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް ހުސައިން ނިޒާމްގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާތީ، ޝަރީޢަތާއެކު މިނާ ދެކޮޅަށް ބެލެހެއްޓުމަށްފަހު ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މިނާގެ އިންޓަރވިއު އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ހަދައި 2021 ސެޕްޓެމްބަރ 30 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން މި ކޯޓަށް ފޮނުވުމަށް، މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ނެޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ މައްޗަށް[1] އަމުރުކުރެވިފައެވެ.

2. މި މައްސަލައިގެ ދައުވާ ފޮނުވައި ލިޔުއްވިފައިވާ ފަދައިން، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު ހުރިކަން، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބޭއްވުނު ދުވަހު ހަމައަށް ވަކީލަކު ޙާޟިރުނުކޮށް ނުލިބުނުނަމަވެސް، ޤާނޫނީ ވަކީލާ ނުލައި ހަމައެކަނި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އިޚްތިޔާރުކޮށް ނިންމަވާފައި ބޭނުންވެއެވެ.

3. ނެޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފަރާތުން ހުސައިން ނިޒާމްގެ އިންޓަރވިއު އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކޮށް، 21 އޮކްޓޫބަރު 2021 މި ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

- ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ: (ފުރަތަމަ ޖަލްސާ)

1. ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ލ.ގަން، މުސްތަޤްބާލީ، ހުސައިން ނިޒާމްގެ މައްޗަށް ދައުވާ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ، މިނާ، 19މެއި 2021 ދުވަހު، 19:30 ހާއިރުކަންހާއިރު، މިނާ ހޮޓާގެ އައިލެންޑް ރިސެޕްޝަން އޭރިޔާގައި ހުއްޓާ ފުޅި ޗެކްކުރުމުގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުން ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މައްސަލައިގައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންގޮސް، މައްސަލައިގެ ތަހުގީގުގައި ސާބިތުކުރެވުނު މިންވަރަށް މަސްތުވާތަކެތި ކެނަބިސް ބޭނުންކުރާ މީހެއްކަމަށް ބެލޭ، އިޢުތިރާފުވެފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޙަވާލާދީ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާ ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމަށެވެ.[2] އަދި މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ބައްޔާނުކުރާ ގޮތުގެ މަތިން ކުށުގެ ދައުވާއާ މިހާރަށް މިނާގެ މައްޗަށް އުފުލިފައިވާ ކަމަށް ބެލެވިފައެވެ.

[1] މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 435-D1-A/2021/432 އިންޓަރވިއު އެސެސްމަންޓް ހުށަހަޅަން ކުރެވުނު އަމުރު.
[2] ދައުލަތުގެ ވަކީލު 2021 ނޮވެމްބަރު 09 ވަނަ ދުވަހު ޑްރަގް ކޯޓަށް ދިން ބަޔާން.

2. ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހައިން ނިޔާޒްގެ މައްސަލަ ކުރި ދައުވާގެ ޗާޖްޝީޓުގައި، ދައުވާ ސާފުކުރުމުގެ ކުރަނގައި، ދައުވާއަކީ ތެދު ދައުވާއެއް ކަމަށާއި، ދައުވާގައިވާ ފަދައިން މަސްތުވާތަކެތި ކެނަބިސް ބޭނުން ކުރި ކަމަށާއި، އަދި ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަށް ބުނެ، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މީނާ އިޢުތިރާފު ވެފައިވެއެވެ.[3] މި މައްސަލައާއި ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ އިންޑިޕެންޑެންޓް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއް ލިބިފައިވާ ކަމަށާއި، މިމައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންވަނީ ފަރުވާ ނަގައި އަމިއްލައަށް ކަމަށާއި، އަދި މަސްތުވާތަކެތާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ ބަދަލުކަން ފަދަ ކަންތައްގެ ދައުވާއެއް މިހާތަނަށް އުފުލިފައިނުވާ ކަމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

3. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފަރާތުން މިކޯޓަށް ފޮނުވާފައިވާ ހުށަހައިން ނިޔާޒްގެ އިންޑިޕެންޑެންޓް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން، މީނާއަކީ އުމުރުން 17 އަހަރުން ފެށިގެން މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަމުން އަންނަ މީހެއްކަމާއި، މީނާގެ ކުރެކުރުދާތަކުގެ މަސްތުވާތަކެތީގެ 07 ބާވަތަކަށް ޓެސްޓް ކުރުވުމުން، މީނާގެ ކުރެކުރުދާތަކުގެ މަސްތުވާތަކެތީގެ އެއްވެސް ބާވަތަކަށް ފާސްވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

4. އަދި، ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސް އެސެސްމަންޓްން އެނގޭގޮތުގައި، ހުށަހައިން ނިޔާޒް އަކީ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުން ކުރުމަށް ދެވިދާ ފަރުވާ މިހާރުކަމާއި، މީނާއަކީ ނަފްސާނީ ގޮތުން، ޖިސްމާނީ ގޮތުން އެ ރިޕޯޓުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި އަމަލީ ގޮތުން ބައިވެރިވެ، އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ފަދަ ޙާލަތެއްގައި ހުރި މީހެއް ކަމާއި، މީނާ ބައިވެރި ކުރުމަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަކީ، ކޮމިއުނިޓީ އިންޓެންސިވް އައުޓްޕޭޝަންޓް 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްކަން[4] އެނގެން އޮވެއެވެ.

5. މި މައްސަލާގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެ ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލާ ގުޅިގެން ހުށަހައިން ނިޔާޒްގެ މައްސަލަ ފުރަތަމަ ޙުކުމްކުރުމަށް، އެ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުން ހިފެހެއްޓުމަށްފަހު ރިހެބިލިޓޭޝަން އޯޑަރގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިކުރުމަށް ހުކުމްކުރުމާއި، ނަތީޖާކަމުގައި، ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމުން، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޙުކުމްތަކުން ފުރިހަމަ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމާއި މީނާ މިނިވަންކުރުމަށް ފުރުޞަތު ލިބޭނެ ކަމަށާއި، އަދި ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވުމުން ނުފުރިހަމަވެއްޖެނަމަ، މަސްތުވާތަކެތާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރަކު އެކުގައި ނުވަތަ 81 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް އުވާލައި ނުވަތަ މިނޫން ގޮތަކަށް، ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މީނާގެ މައްސަލަ ނުކުތުމާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނެސް، ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ނުކުރެވިއްޖެނަމަ ކޯޓުން އަމުރުކުރާނެކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

6. އިސްވެ ދެންނެވުނު ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މަސްތުވާތަކެތާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[5] 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، އެމާއްދާގެ (ށ) ދަށުން ހުށަހައިން ނިޔާޒް 03 (ތިނެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށް ލުމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ޤާނޫނުގެ ފުރިހަމަ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ކުރިން، މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ދަށުން އެ ޙުކުމް ތަންފީޒު ނުކޮށް ހިފެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށް،[6] މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާއާއި ބަލާފައި، 69 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު[7] ނެރުއްވައިފިއެވެ.

- ފަރުވާގެ މުއްދަތު:

[3] ދައުވާލިބޭ ފަރާތް 2021 ނޮވެމްބަރު 09 ވަނަ ދުވަހު ޑްރަގް ކޯޓަށް ދިން ބަޔާން.
[4] ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު: NDA/IA/2021/580 ރިޕޯޓް
[5] 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތާބެހޭ ޤާނޫނު)
[6] ޑްރަގް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 435-D1/CHTR/2021/494 ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު ތަންފީޒުކުރުމަށް އަންގާ ޙުކުމް
[7] ޑްރަގް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 435-D1/RO/2021/494 ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރު.

1. ޕްރިޒަން ނިޒާމްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ކޮމިއުނިޓީ ސަޕޯޓް ސެންޓަރުގައި 2024 ސެޕްޓެމްބަރު 29 ވަނަ ދުވަހު ފުރިހަމަކޮށްފައިވާކަން ލިޔެކިޔުންތަކުން އެނގެން އޮތުމެވެ.

2. ޕްރިޒަން ނިޒާމްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ފުރިހަމަ ކުރުމަށް އެސެސްމަންޓް ބެލިއިރު، މިނާގެ ހާލަތަށް ބަލާފައިވާ، މިނާގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް އެދި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ލިޔުމާއި[8] ގުޅިގެން ކޯޓުއޯޑަރ އިންޑިވިޖުއަލައިޒްޑް 03 މަސް ދުވަހުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް އަންގައި 2024 ނޮވެމްބަރު 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަށް ބަދަލު[9] ގެނައިކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

3. ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ކޮމިއުނިޓީ ސަޕޯޓް ސެންޓަރުގެ ނަންބަރު: NDA-CSC/FP/2025/001 ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމު ފުރިހަމަ ކުރިކަމުގެ ރިޕޯޓާއި، މުޤައްރާ ކޯޓު ޗިޓުން މަޢުލޫމާތު ނަންގަވާ ގޮތުގެ ފޯމާއި، ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، 2024 ސެޕްޓެމްބަރު 29 ން 2025 ޖެނުއަރީ 13 ވަނަ ދުވަހާ ހަމައަށް ޕްރިޒަން ނިޒާމް ފަރުވާ ކުރަންޖެހޭ ފަރުވާގެ ބައިތައް ފަރުވާ ކުރަނީ ކުރިއަށްގޮސް، ފަރުވާގެ މުއްދަތުގައި މިނާގެ އަޚްލާޤާއި ސުލޫކު އަދި ދިރިއުޅުން ކަންކަމަށް އިސްކަންދީ ތިބުމަށް ޖަހަން ބަދަލުކަން ގެނެސް، އަދި ފަރުވާގެ ފައިދާތަކުން ޕްރޮގްރާމް ލާޒިމް ފަރުވާ ޖަހަން ބަދަލުކަން ގެނެސް، ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދުރުގައިވާ ގޮތަށް ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގެ ބައިތައް ފުރިހަމަ ކޮށްފައިވާ، ޕްރިޒަން ނިޒާމް ފަރުވާއިން ދޫކޮށްލުމަށް މުޤައްރާ ކޯޓުޗިން[10] ނިންމިކަން އެނގެން އޮންނަކަން ފާހަގަވެއެވެ.

4. ފަރުވާގެ މުއްދަތުގައި ޕްރިޒަން ނިޒާމްގެ މަސްލަހަތު އިތުރު ކުރުމުގެ ދަށުވާގޮތުގެ އުފެދިފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމާއި، އަދި މިނާ ފަރުވާއިން ދޫކޮށްލުމަށް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ފަރާތުން ނިންމާފައިވާތީ، ސަރުކާރާ ނުލައި ފަހުގެ ޙުކުމް ކުރުވިދާން މައްސަލައިގައިކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

ފަހުގެ ޙުކުމް:

ދެންފަހު، ދައުލަތުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތް، މުސްތަޤްބަލު ޕްރިޒަން ނިޒާމްގެ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރުގެ ދަށުވާ ގުޅިގެން ކޯޓުވައިވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދުރުގައިވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ޕްރިޒަން ނިޒާމް ފުރިހަމަކޮށް ފައިވާކަން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ކޮމިއުނިޓީ ސަޕޯޓް ސެންޓަރުގެ ނަންބަރު: NDA-CSC/FP/2025/001 ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމު ފުރިހަމަ ކުރިކަމުގެ ރިޕޯޓުން އެނގޭތީ، ޕްރިޒަން ނިޒާމް މައްސަލަ ކޯޓުވައިވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދުރު ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށާއި، ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ޕްރިޒަން ނިޒާމް ޙާޟިރުކުރި މުއްދަތުގެ ފަރާތުން ޙާޟިރުކުރި މުއްދަތު ކަމަށްވާތީ، މިއަދުން ފެށިގެން ފަރާތަށް ޙުކުމް ކުރި ޙުކުމް ތަންފީޒު ކުރުވާއިރު، އެ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރަން ނިމުނީ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެއްވެސް ސަރުކާރާ ނުލައި ޕްރިޒަން ނިޒާމް މިނިވަން ކުރުމަށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 01 ނަންބަރާއި ޚިލާފުވުމުން، މި ޤާނޫނުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙުކުމްކޮށް، މިފަސޭހައާ ނިންމީމެވެ.

15 ރަޖަބު 1446

15 ޖެނުއަރީ 2025

މުޙައްމަދު ސަމީރު

ފާސީ

[8] ޕްރިޒަން ނިޒާމްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަށް ބަދަލުގެނައުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ލިޔުން.

[9] ޑްރަގް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 435-D1/MRO/2024/489 ބަދަލުކުރުމުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދުރު

[10] ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު: NDA/CSC-MF/2025/26 މުޤައްރާ ކޯޓުޗިޓު ލިޔުން.